

Z VĚDECKÉHO ŽIVOTA

Global Legal Skills 2025: Zpráva z mezinárodní konference pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity v Brně

Ve dnech 28.–30. května 2025 hostila Právnická fakulta Masarykovy univerzity v Brně sedmnáctý ročník celosvětové konference *Global Legal Skills*, která se zaměřuje na výuku právních dovedností. Během tří dnů intenzivního programu vystoupili akademici především ze Spojených států a evropských zemí, aby sdíleli zkušenosti a příklady dobré praxe, jak efektivně a v souladu s pravidly *evidence-based teaching* pomoci svým studentům osvojit si klíčové právní dovednosti.

Jak to u konferencí tohoto typu bývá, je možné s jejich pomocí svým způsobem nahlédnout do budoucnosti právního vzdělávání ve své zemi. Zatímco české právnické fakulty v posledních letech dělají důležité kroky k tomu, aby základní penzum znalostí obohatily i o právní dovednosti (schopnost psát právní texty, řešit právní případy, vystupovat v simulovaných soudních řízeních, vést pohovor s klientem a uvědomovat si a v praxi uplatňovat pravidla profesní etiky právního povolání), v některých zahraničních institucích je toto již řadu let naprosto nezbytný standard, který fakulty dále rozvíjejí. Namísto debaty, zda bychom měli právní dovednosti posilovat, či ne, se soustředí zejména na to, jak to dělat efektivně. Je proto například v amerických podmínkách možné být profesorem, který se věnuje výuce právních dovedností jako tomu hlavnímu, co dělá, proč ho univerzita zaměstnává a proč mu dává smlouvu na dobu neurčitou (tzv. *tenure*).

Hlavními tématy letošního ročníku byly efektivní výuka právních dovedností, inovace ve vzdělávání a stále naléhavější otázka začlenění umělé inteligence do právního vzdělávání. Vedle představení řady případů inspirativních výukových metod a aktivit se řada příspěvků věnovala výuce práva a právních dovedností v mezinárodním, multikulturním prostředí, důležitosti *soft skills* a důrazu na *well-being* studentů.

Aniž by k tomu organizátoři konference vybízeli, dobrá třetina příspěvků se věnovala otázce umělé inteligence a tomu, jaký dopad na výuku právních dovedností i vůbec přípravu absolventů vlastně má či by mít měla. Zaznívala nejen opatrnost, ale i inspirující příklady, jak lze umělou inteligenci (AI) využít ve výuce i právní praxi.

Bylo osvěžující zažít tolik akademiků, jak zaujatě diskutují o tom, jaký dopad umělá inteligence bude mít, respektive už má na podobu právního vzdělávání v různých koutech světa. Bylo inspirativní pozorovat, jak si jednotliví akademici k umělé inteligenci hledají vztah a jak lze její nadšené i opatrné uživatele, stejně jako skeptiky nacházet mezi zástupci prakticky všech zemí. V tomto ohledu hraje geografický kontext poměrně malou roli.

Rozdíly v přístupu k AI přitom panují nejen mezi jednotlivci, ale i celými institucemi. Některé, jakkoli představují zatím spíš výjimku, již překonaly stadium váhání a už nepochybují o tom, zda se máme výuce umělé inteligence a jejímu uplatňování ve světě práva na fakultách věnovat. Svůj úkol vidí spíš v nalezení cesty k tomu, jak to dělat dobře a smysluplně a jak svým absolventům usnadnit nástup do profese, která v příštích letech projde zásadní proměnou a kde bude aktivní používání AI nástrojů s největší pravděpodobností nutností. Několikrát auditoriem zarezonovalo trefné tvrzení, že to není tak, že umělá inteligence nahradí právníky, ale že právníci, kteří budou umět pracovat s umělou inteligencí, nahradí ty, kteří to umět nebudou.

Akademici z různých jurisdikcí se shodovali na tom, že AI již dnes dokáže asistovat při tvorbě právních textů, analyzovat smlouvy a jiné právní dokumenty, zlepšovat jazykovou stránku podání, zpracovat časové osy, chystat argumenty pro ústní i písemný projev. Přesto zdůrazňovali, že studenty musíme nadále učit tyto úkoly zvládat samostatně – a to nejen kvůli profesním zkouškám, kde nástroje AI používat nesmějí, ale i kvůli schopnosti kriticky hodnotit výstupy nástrojů, které se stále mohou mýlit.

Řada příspěvků se proto zaměřovala na to, co tvoří ve světě nastupující umělé inteligence pro právníky přidanou hodnotu, čím se má vyznačovat tzv. *human lawyering*. Ukazuje se, že bude třeba si osvojit či rozvinout tři typy dovedností. Předně technologické dovednosti, tedy schopnost rozumět moderním technologiím a efektivně je používat. Dále pak kulturní kompetenci (*cultural competence*), tedy schopnost rozumět kontextu naší kultury a být schopni nahlédnout své kulturní pozadí, rozumět tomu, že naši kolegové či klienti mohou pocházet z jiného kulturního prostředí, a že pokud jim chceme opravdu rozumět a pomoci, musíme se naučit své základní kulturní předpoklady překračovat (kulturami v tomto smyslu přitom nejsou jen kontinenty či jednotlivé státy, ale i různé skupiny s rozdílnými kulturními kapitály v rámci jedné země, regionu i města). Poslední skupinu představují tzv. lidské dovednosti (*humanity-based skills*), tedy takové dovednosti, které jsou typické pro lidi a které nástroje umělé inteligence – alespoň zatím – nedokáží plně nahradit: empatie, soucit, emoční inteligence, schopnost číst neverbální komunikaci, žitá životní zkušenost, schopnost vzbudit důvěru a vnímat etický rozměr právní profese. V jednom z příspěvků zazněla výstižná výzva: „*Be tech-savvy, but with a human approach*“, tedy osvojme si technologie, ale nezapomínejme na lidský rozměr práva.

Příklad rozvíjení lidských dovedností představila například *Jessica Moeller* z Charleston School of Law, která přesvědčivě argumentovala, že je stále třeba připravovat studenty na to, aby byli schopni vést rozhovor s klientem bez použití techniky. Musí tedy být stále schopni psát si poznámky rukou, aby mohli i neverbálně komunikovat se svým klientem a neschovávali se za svůj notebook, což narušuje pocit důvěry a aktivního naslouchání. Stejně tak potřebují rozvíjet svou empatii – což trénují například i psaním dopisů – buď jednotlivým klientům, anebo studentům, kteří příští rok nastoupí do 1. ročníku fakulty a kterým mají nechat nahlédnout do svých zkušeností z prvních týdnů či měsíců studia a poradit jim, jak studium dobře zvládnout. *Lurene Contento* z Chicago-Kent College of Law pak ukázala, jak lze o právním systému učit inovativněji než skrze tradiční prezentaci, a přitom bez AI – třeba tím, že napsala scénář hry z právního prostředí, který studenti předčítají. Díky tomu si uvědomují specifika jednotlivých náležitostí amerického právního systému, typicky právního procesu, a zapojují se do vedení hodin.

Při přemýšlení o tom, jak s nástroji umělé inteligence pracovat, pomáhá přemýšlet o ní ve třech časových dimenzích. Co uměla před dvěma lety, když začínal současný boom odstartovaný zpřístupněním modelu ChatGPT? Co umí dnes, v roce 2025, tedy o kolik se za dva roky posunula? Co bude umět v roce 2030, kdy budou naši současní studenti prvního ročníku odcházet do praxe?

Je zřejmé, že už dnes AI řadu úkonů, které právník běžně vykonává, dokáže velmi dobře zpracovat. Zdaleka ne všechno dokáže perfektně, a právě proto dává smysl stále studenty jednotlivé dovednosti učit. Aby dokázali rozpoznat chyby a nepřesnosti generované AI a nestali se na technologiích zcela závislí – podobně jako je dobré dokázat číst mapu i v době aplikací, které nás vcelku spolehlivě provedou městem i přírodou. Navíc je dobré nezapomínat, že tyto nástroje není možné používat například u profesních zkoušek.

Už jsme zmínili, že některé univerzity učinily rozhodnutí, že chtějí nástroje AI aktivně zahrnovat do výuky jednotlivých předmětů i celého kurikula. Děje se tak například na

University of Westminster. Motivaci k tomu jim dodává vědomí, že jejich studenti AI nástroje již používají, ale současně si uvědomují, že by v tom potřebovali dál podpořit – a očekávají to od své univerzity. Univerzita jde tomuto očekávání naproti a zároveň chce studentům pomoci reflektovat limity a etické otázky využívání AI. Zastáncem častějšího používání nástrojů umělé inteligence ve výuce i vědě je také například *Michael Murray* z University of Kentucky. Ve svém příspěvku zdůrazňoval, že řada lidí AI nástroje nepoužívá proto, že je dostatečně neznají, nemají s nimi zkušenosti a nedokáží si dost dobře představit, jak by šlo jednotlivé nástroje na jejich akademickou práci použít. Brzy nás přitom čeká další podoba AI nástrojů: takzvaní AI agenti, se kterými nebude třeba neustále interagovat pomocí jednotlivých promptů, ale kteří budou mít jistou míru autonomie a schopnosti pracovat na úkolech samostatně jako naši osobní asistenti. Jak to formuloval *Michael Murray*, bude to znamenat posun od *human-led* k „*AI-led and human assisted (and supervised) workflows*“, tedy od světa, ve kterém lidé vykonávají práci, někdy s pomocí nástrojů AI, ke světu, kde je vůdčí umělá inteligence, na kterou lidé zejména dohlížejí a poskytují ji nezbytnou asistenci při práci na jednotlivých úkolech.

Konference nabídla nejen vhled do současného směřování právního vzdělávání ve světě, ale také konkrétní inspirace z českého prostředí. Byla radost vidět, že čeští zástupci z brněnské, olomoucké i pražské právnické fakulty dokáží se zahraničními kolegy vést plnohodnotný dialog. Jejich příspěvky byly zřetelnou ukázkou toho, že naše přemýšlení o zapojení nástrojů umělé inteligence i kultivaci právních dovedností míří podobným směrem. V některých oblastech jsme napřed, v řadě jiných můžeme čerpat inspiraci ze zahraničí. Konkrétně např. *Maxim Tomoszek* mluvil o používání rubrik pro hodnocení právních dovedností, *David Sehnálek* o efektivních strategiích sbírání zpětné vazby od studentů, *Markéta Štěpáníková* o právním divadle, trojice *Michaela Růžková*, *Zsófia Folková* a *Adéla Slavíková* o používání simulací ve výuce práva a *Michal Urban* o zapojování nástrojů AI do kurikula fakulty.

Konference zřetelně ukázala, že si řada akademiků uvědomuje, že právní vzdělávání bude muset projít další vlnou změn – tentokrát iniciovanou zejména příchodem nástrojů umělé inteligence. Bude třeba znovu promýšlet, jaké právní znalosti, dovednosti a postoje naši absolventi opravdu budou ve svém budoucím povolání potřebovat. Co z toho, co dnes učíme, si můžeme dovolit delegovat na AI nástroje, a co jsou naopak ty znalosti, dovednosti či postoje, které musí naši absolventi umět ovládat – buď navzdory tomu, že je nástroje ovládají také (nebo dokonce lépe než naši absolventi), anebo právě proto, že je AI (zatím) neovládá, a tím spíš je musí ovládat naši absolventi. Mimo jiné i proto, aby nejrůznější chatboty dokázali náležitě korigovat.

Bylo povzbudivé zažít, že podobné otázky si kladou univerzity po celém světě – a že většina z nich také svou odpověď teprve hledá. V řadě případů jsou to zejména jednotliví vyučující, kteří tyto otázky promýšlejí a mají na ně už určitou odpověď, zatímco univerzity svou institucionální odpověď teprve hledají. Konference *Global Legal Skills 2025* nepochybně zafungovala jako motivace i inspirace v tom tyto otázky klást – a nacházet na ně odpovědi na individuální i institucionální rovině. Brněnské právnické fakultě proto patří velký dík, že tuto konferenci hostila.

Michal Urban*

* JUDr. Mgr. Michal Urban, Ph.D., Právnická fakulta Univerzity Karlovy. E-mail: urban@prf.cuni.cz. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6140-7902>.